

*Чепелюк Р.В., Білецька І.М., к.е.н., доцент,
Івано-Франківський інститут менеджменту
Тернопільського національного економічного університету,
luc_i@ukr.net*

АНАЛІЗ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ТУРИСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНСТРУМЕНТІВ ФІНАНСОВОГО ІНЖИНІРИНГУ

Проблема виходу економіки України з кризового стану може бути успішно подоланою шляхом посилення ролі невиробничої сфери економіки. Одним з таких напрямів є становлення і розвиток соціально орієнтованого підприємництва у туристичному бізнесі. Туристичний бізнес, як і будь-який вид підприємництва, піддається впливу великої кількості явних та прихованих ризиків, які безпосередньо, або опосередковано впливають на результат підприємницької діяльності. Ризик — імовірність втрати економічним агентом (фізичною чи юридичною особою) частини своїх ресурсів,

доходів або виникнення додаткових витрат у результаті здійснення визначеної діяльності [2]. Ризики в туристичній сфері поділяють на дві категорії: ризики, що стосуються туриста, ризики туристичного підприємства [1] (рис. 1).

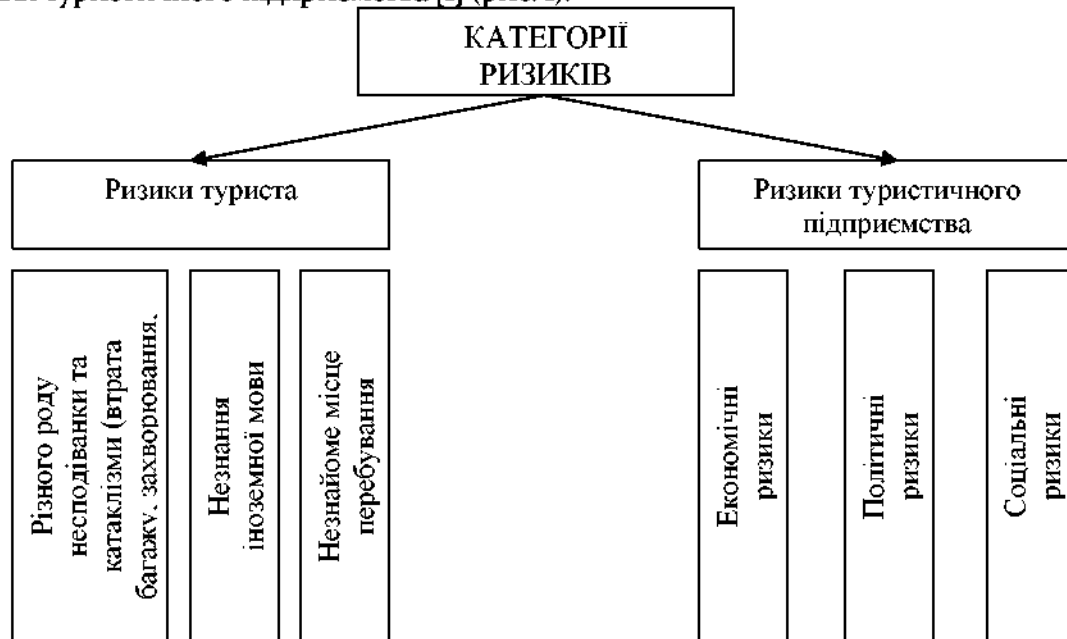

Рис. 1. Класифікація ризиків у туризмі

Ризики, що стосуються туристів, як правило відносяться до форс-мажорних ситуацій. А ризики туристичних підприємств пов'язані з макро- та мікросередовищем і підлягають оцінці та економічному обґрунтуванню. Ризики в туристичному бізнесі мають ряд особливостей, які необхідно враховувати при формуванні системи ризик-менеджменту. До таких факторів можна віднести: чинник сезонності; нестабільність попиту та пропозиції; еластичність ціни та прибутку; вплив конкуренції та ін. Тому до даного виду підприємництва доцільно використовувати системний підхід за напрямками, наявність яких обумовлена специфікою туристичного бізнесу.

Нами пропонується вирішення даної проблеми за допомогою інструментів фінансового інжинірингу, зокрема з використанням систем інтегрованого ризик-менеджменту. На рис. 2 схематично зображений процес інтегрованого ризик-менеджменту підприємства [3].

Процес інтегрованого ризик-менеджменту розпочинається з відношення організації до «схильності до ризику». Відсоткове відношення (ринкових, юридичних, фінансових, комерційних, екологічних) ризиків у кожного туристичного підприємства різне, однак орієнтований загальний показник становить 14%, з яких найбільше відсоткове значення займає фінансовий ризик – 6%.

Наступним та найбільш складним етапом є ідентифікація ризиків бізнес-одиниці. На цьому етапі проходить процес звуження переліку можливих ризиків відповідно до сфери діяльності конкретного підприємства. Побудова портфеля ризиків бізнес-одиниці являє собою документальне оформлення ризиків. Оскільки процес управління ризиками є неодноразовим, цей етап є не менш важливим.

Наступним етапом процесу інтегрованого ризик-менеджменту є побудова карти ризиків, або створення переліку ризиків (ранжування). Карта ризиків являє собою графічний і текстовий опис визначених на попередньому етапі ризиків підприємства, розміщених в прямокутній таблиці, по одній осі вказується сила впливу ризику, по іншій – частота виникнення. Окремі організації проводять ранжування, користуючись при цьому

діаграмою вигляду «два на два». До кожного з чотирьох блоків розробляються заходи щодо запобігання ризиків.

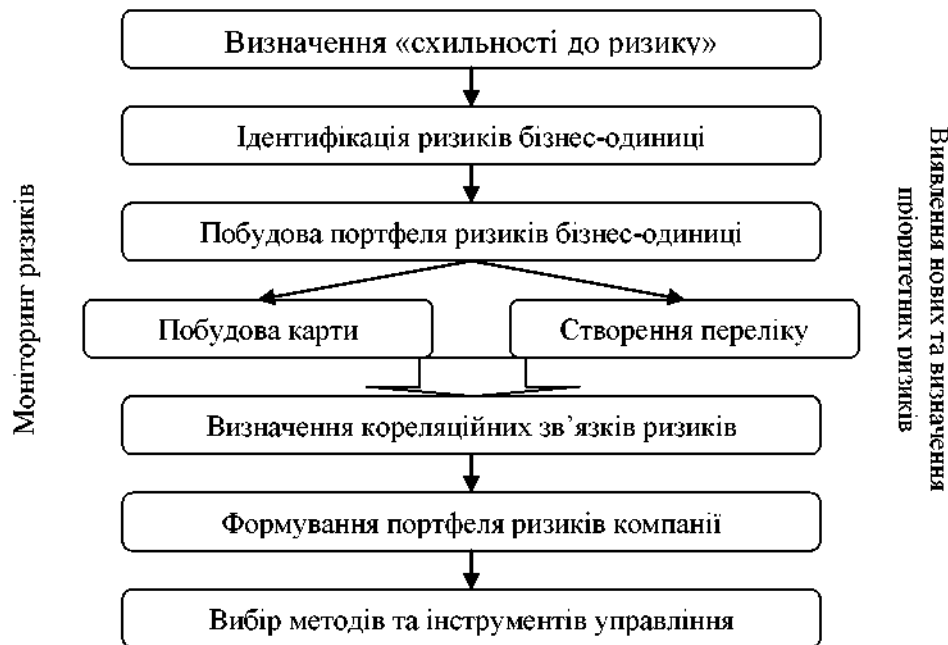

Рис. 2. Процес інтегрованого ризик-менеджменту

Наступними етапами є визначення кореляційних зв'язків ризиків компанії та формування портфеля ризиків компанії. Після чого розробляються методи та інструменти запобігання ризиків. На деякі з ризиків, які виникають перед туристичними підприємствами, ми вплинути не можемо, однак використовуючи нові методи та моделі аналізу ризиків, ми будемо готові до проблем які можуть з'явитись.

Звичайно в кожному підході є свої недоліки та переваги, однак система інтегрованого ризик-менеджменту дає змогу виділити пріоритетні ризики та ефективно формувати та вдосконалювати менеджмент туристичного підприємства.

Література

1. Організація туристичної діяльності у туризмі: навч. посіб. / І.М. Білецька, І.Ф. Карташевська, О.В. Плугар та ін.; за заг. ред. С.Ю. Цюхли; Таврійський нац. ун-т ім. В.І. Вернадського. - Сімферополь: ДІАЙПІ, - 2011. - 244 с.
2. Пуцентайло П.Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва: навч. посіб. / П.Р. Пуцентайло. - К.: ЦУЛ, - 2007. - 300 с.
3. Фінансовий інжиніринг: навч. посіб. / За ред. О.М. Сохацької. К.: Кондор, 2011. - 660 с.